

Pilíšan

(Szentkeresztzi Hírmondó)

Časopis Slovenskej samosprávy v Mlynkoch - jún 2010 - 1. č. IV. (XVI.) ročník
A Pilisszentkeresztzi Szlovák Önkormányzat lapja - 2010. június - IV. (XVI.) évfolyam 1. szám

Z činnosti Slovenskej samosprávy v Mlynkoch A Pilisszentkereszti Szlovák Önkormányzat munkájáról

Slovenská samospráva v Mlynkoch spolu s miestnymi podnikateľmi a členmi futbalového klubu 16. januára usporiadala tradičnú zabíjačku. O program, ktorý sa začal už skoro ráno, sa zaujímal potešiteľne veľa ľudí. Dobrú náladu len stupňovali naši harmonikári: Pavol Hoffner a Martin Klaus. Každý, kto prišiel, mohol sa najesť dosýta. Do konca dňa sa minuli všetky upečené mäsa, jaternice (hurky) a klobásy. No a z toho, čo ešte zostalo, sme pripravili malé balíky pre sponzorov a pre pomocníkov, pričom z mäsa zostalo ešte aj na pohostenie pozvaných hostí Šiškového festivalu.

A PSZŐ idei első rendezvénye a január 16-án, a helyi vállalkozók és a focisapat tagjaival közösen szervezett disznóvágás volt. A korán reggel kezdődő programot a vártnál sokkal nagyobb érdeklődés kísérte. Aki betért a rendezvényre sok finom, helyben készült „disznóságot“ kóstolhatott meg. A jó hangulatot csak fokozta Hoffner Pali bácsi majd Klausz Márton harmonikajátéka. Estére elfogyott az összes megsütött hurka, kolbász és sült hús, ami pedig még megmaradt, abból a segítőknek és a támogatóknak kis csomagot készítettünk köszönétképpen, de a húsból jutott még a Fánkfesztivál meghívott vendégeinek vendéglátására is.

13. februára sme usporiadali III. Pilišsku kavalkádu - Šiškový festival. Počasie, žiaľ, nebolo najvýhodnejšie, spôsobilo veľa práce a nákladov navyše. Zato podujatie aj v tomto roku sprevádzal veľký záujem. O Šiškový festival sa zaujímali o. i. Duna TV, RTL Klub a MTV. Prevádzkovateľ našej obecnej káblovej televíznej siete Biatorbágy Kábel TV aj v tomto roku uskutočnil priamy prenos, a tak zo živého vysielania mali radosť aj tí, čo sa osobne z nejakých dôvodov akcie nemohli zúčastniť. Programy prebiehali v naplnenom stane tradične v dobrej nálade. Počas dňa sa nazbieralo 6.000 šišíek, čo môžeme ďakovať našim usilovným gazdinkám a pomocníkom, ktorí celý deň piekli šišky. Z príjmov z predaných šišíek - ako sa to stalo už zvykom - sme podporovali školu a škôlku. Podujatie mnohí podporovali ako finančne, tak aj svojou nezištnou prácou. Vďaka každému, kto prispel k úspechu tohoročného Šiškového festivalu!

Február 13-án rendeztük meg a IV. Piliši Kavalkád-Fánkfesztivált. Bár az időjárás nem igazán kedvezett, és nagyon sok plusz feladatot és költséget jelentett a szervezőknek. A rendezvényt az előző évekhez hasonlóan, igen nagy érdeklődés kísérte. A Fánkfesztiválról tudósított a Duna Tv, az RTL Klub és az MTI is, a Biatorbágy Kábel Tv pedig egész napos élő adásban közvetítette az eseményeket. A programok jó hangulatban, telt sátorban zajlottak. A nap folyamán, háziasszonyaink valamint a helyben tevékenykedő fánksütők szorgos kezének köszönhetően, mintegy 6000 fánk gyűlt össze. A fánkokból

összegyűlt bevételből – szokásunkhoz híven – támogatást nyújtottunk az iskolának és óvodának is. A rendezvényt nagyon sokan segítették anyagilag valamint munkájukkal. Köszönet mindenkinek, aki hozzájárult a Fánkfesztivál sikeréhez.

15. februára v súlade s našimi tradíciami slávnostnou svätou omšou a následnou neviazanou besedou sme si opäť pripomenuli význam a poslanstvo európskych vierozvestcov slovanského pôvodu, sv. Cyrila a sv. Metoda.

Február 15-én – amint ez már szokássá vált – a szláv származású, európai hittérítőkre – Cirilre és Metódra – emlékeztünk.

21. apríla sme položili základný kameň nového Slovenského domu - Strediska pilišských Slovákov.

V zmysle uznesení vlád Maďarskej republiky a Slovenskej republiky, ako aj podľa podpísaných dohôd, finančnú podporu na výstavbu nového Slovenského domu dostala Celostátna slovenská samospráva - s tým, že vystavený objekt musí slúžiť Slovákom v Mlynkoch, ako aj Slovákom žijúcim v pilišskom regióne. Slávnostného aktu položenia základného kameňa a podpísania zmlúv sa zúčastnili o. i. veľvyslanec Slovenskej republiky v Maďarsku Peter Weiss, predsedníčka Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Vilma Prívarová, štátny tajomník Ferenc Gémesi a predseda Celostátnej slovenskej samosprávy Ján Fuzik.

Április 21-én, került sor az új Szlovák Ház alapkövének letételére. A szerződésnek értelmében a Szlovák Ház felépítésére nyújtott támogatásokat az Országos Szlovák Önkormányzat kapta, azzal a céllal, hogy saját intézményeként a pilisszentkereszti és a pilisi szlovákok részére építse meg és működtesse az új Szlovák Házat. Az eseményen részt vett Peter Weiss, Szlovákiai magyarországi nagykövete, Vilma Prívarová, a Határon túli Szlovákok Hivatalának elnökhelyettese, Gémesi Ferenc, államtitkár és Fuzik János, az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke is.

8. mája sme usporiadali II. Pešiu túru na Piliš pod názvom „Spoločnými chodníkmi“. Na túre sa zúčastnil aj veľvyslanec SR Peter Weiss. Účastníci, ktorí prišli z rôznych osád Piliša, sa vrátili z túry príjemne unavení a s peknými zážitkami.

Május 8-án rendeztük meg „Közös utakon“ elnevezésű II. Piliš túránkat. A túrán részt vett Peter Weiss, Szlovákia magyarországi nagykövete is. A Pilis környéki községekből érkező résztvevők kellemesen elfáradva, szép emlékekkel térhettek haza a túráról.

Marta Demjénová

Treba vedieť... O systéme menšinových volieb

Od 15. mája poštou rozosielajú každému voličovi prihlášku do menšinového zoznamu voličov. 1. júna začne zostavovanie zoznamov národnostných voličov, ktorí sa v októbri budú môcť zúčastniť na voľbách do miestnych menšinových samospráv. Treba vedieť, že voľby vypíšu len v tých mestách, resp. mestských častiach, osadách, v ktorých bude v zozname aspoň 30 menšinových voličov. Do 15. júla budú hotové zoznamy, o ktorých sa možno informovať v miestnych volebných komisiách, ktoré raz týždenne zverejnia aktuálny stav počtu prihlásených. Zoznamy nebudú verejné, zverejnia iba počet prihlásených, nie ich osobné údaje.

Každý volič sa môže prihlásiť v mieste svojho bydliska na jediný národnostný zoznam, v prípade, ak sa pokúsi zaregistrovať na zoznam viacerých národností, budú všetky jeho prihlášky neplatné. Ak niekto zmení adresu, presťahuje sa do inej osady alebo obvodu hlavného mesta, stratí miesto v zozname voličov. Ak to urobí do 15. júla, vo svojom novom bydlisku sa môže prihlásiť znovu, ale po tomto termíne stratí možnosť voliť a byť voleným v najbližších menšinových voľbách.

Ak 15. júla do 16.00 hodiny bude podaných notárovi aspoň 30 platných žiadostí o zápis do zoznamu slovenských voličov, v októbri môže byť volená miestna päťčlenná slovenská samospráva.

Po úspešnom zostavení zoznamu voličov menšinových samospráv bude nasledujúcou úlohou nájsť vhodných kandidátov, ktorí budú účinne zastupovať naše záujmy. Kandidátom môže byť iba osoba zaregistrovaná v zozname voličov, ktorá je povinná predložiť vyhlásenie o prijatí kandidatury a pripojiť k nemu stanovú organizácie, ktorá ho na kandidaturu navrhla. Kandidát vyhlási, či prijíma zastupovanie menšiny, či ovláda jej jazyk, kultúru a tradície

a či bol predtým členom alebo funkcionárom menšinovej samosprávy. Vyhlásenie kandidáta je verejné. Podmienkou je, aby kandidát figuroval v zozname voličov v mieste svojho bydliska. Kandidátom môže byť iba osoba, ktorá má podporu menšinovej nominačnej organizácie.

Nominačná organizácia musí byť taká zaregistrovaná spoločenská organizácia, ktorá má v stanovách zastupovanie danej národnej alebo etnickej menšiny a ktorá bola založená najmenej tri roky pred voľbami, teda v októbri 2007. Kandidáta môže navrhnúť nielen miestna, ale aj regionálna alebo celoštátna organizácia, pričom členstvo kandidáta v tejto organizácii nie je podmienkou.

Regionálne a celoštátne samosprávy vzniknú po komunálnych voľbách, v marci nasledujúceho roka prostredníctvom volebných listín. Listinu môže zostaviť organizácia s kandidačným právom, ktorá v príslušnej župe (hlavnom meste) navrhla za kandidátov v miestnych voľbách do menšinových samospráv aspoň 10 % elektorov. Na župných voľbách sa môžu zúčastniť komunity, ktoré majú v danej župe aspoň 10 miestnych menšinových samospráv volených zborov. Podmienkou účasti na celoštátnych voľbách je, aby daná komunita vytvorila aspoň 4 miestne menšinové samosprávy.

Kisebbségi választás Július 15-ig lehet jelentkezni a választói jegyzékbe

Július 15-ig fel kell vetetnie magát a kisebbségi választói jegyzékbe annak, aki részt akar venni az októberi települési kisebbségi választáson - monda sajtótájékoztatón Virág Rudolf, az Országos Választási Iroda vezetője. Emlékeztetett rá: a helyi választási iroda május 31-ig levélben tájékoztatta a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választójoggal rendelkező, október 1-jéig nagykorúvá váló magyar állampolgárokat a kisebbségi választói jegyzékbe felvétellel kapcsolatos tudnivalókról, és megküldte nekik a formanyomtatványt a választói jegyzékbe vételhez.

Amennyiben a választó a 13 kisebbség valamelyikéhez (bolgár, cigány, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén vagy ukrán) tartozik, 2010 őszén részt vehet a települési kisebbségi önkormányzati választáson. A szavazást egy napon tartják a helyi önkormányzati képviselők választásával.

A települési kisebbségi önkormányzati választáson csak az szavazhat, aki a 13 kisebbség egyikéhez tartozik, a kisebbséghez tartozását nyilatkozattal vállalja, nagykorú vagy október 1-jéig nagykorúvá válik, továbbá a helyi önkormányzati képviselők választásán választójoggal rendelkezik és szerepel a kisebbségi választói jegyzékben. (A jelölteknek is ezeknek a feltételeknek kell megfelelniük).

A felvételt a kisebbségi választói jegyzékbe július 15-én 16 óráig lehet kérni a választópolgár lakóhelye szerint települési jegyzőjétől a tájékoztató levélhez küldött formanyomtatványon. Amennyiben ezt valaki elvesztette, letöltheti az OVI honlapjáról, a www.valasztas.hu oldalról, kérhet újat a jegyzőtől, de annak sincs akadály, hogy - mivel biztonsági jeleket nem tartalmaz a formanyomtatvány - üresen fénymásolják.

A kérelmet a polgármesteri hivatal épületében elhelyezett gyűjtőládába lehet bedobni, vagy levélben megküldeni a jegyzőnek (de a levélnek is meg kell érkeznie július 15-ig).

Pilíšan

(Szentkeresztí Hírmondó)

A Pilisszentkeresztí Szlovák Önkormányzat ingyenes lapja

Felelős kiadó: Pilisszentkeresztí Szlovák Önkormányzat

Felelős szerkesztő:

Papucsek Hilda

Nyomdai előkészítés, grafikai szerkesztés:

B. EST. Nyomda Bt.

1037 Budapest, Bojtár u. 37.

Tel: +36-1-450-19-45

Kiadó és szerkesztőség címe:

2098 Pilisszentkeresztí Fő u. 14.

Telefon: +36-30-217-82-90

e-mail: pilisan@freemail.hu

Megjelenik: 800 példányban

Nysz.: 163/02154/2007

Egyszemélyes önkormányzat

Mottóként akár Arany János, Toldi Miklós művéből is idézhetnék, mely hasonlóan egy ember harcáról szól.

„Egy, csak egy legény van talpon, a vidéken, Meddig a szem ellát pusztá földön, égen”

Nézve az önkormányzat üléséről szóló közvetítést, azt tapasztalom, hogy csak egy képviselő van, aki határozottan, kitartóan, és ami nagyon fontos, hangosan és érthetően képvisel minket. Lassan lejárt a ciklus és a mai napig nem tapasztaljuk a választáskor tett ígéreteket, melyek tele voltak frázisokkal „Polgárbarát önkormányzat, teljesen új szisztéma, egyenlőség, nyilvánosság, lakosok képviselete, stb.” Ezzel szemben kapkodás, kódolt ülés előterjesztés, ismertetés nélküli szavazás, döntés. A néző, aki megpróbálja figyelemmel kísérni az üléseket kapkodhatja a fejét, amikor halja, hogy ide pályáztunk, oda pályáztunk drága pénzért. Szemben a valóság. Ugyan van terv a záportározóra, a hordalék fogóra, de a terv nem tudta megakadályozni, hogy a májusi nagy víz ne mossa el lakótársaink hídjait vagy a Pataksoron megépült utat. Hiába voltak falu lakóitól érkező figyelmeztetések, valaki csak megépítette a Pataksori utat, sajnos másodszor is rosszul. Emlékeznék, az a bizonyos MEK-MEK mester, aki minket minősített új módon. Sajnos az árvizekre és a védekezésre érkezett támogatás elköltődött, a lakosok morognak és minden maradt a régi. Visszatérve az önkormányzati ülésekre, az utolsó ülés (május 27.) amelyet a Kevély tv közvetített volt az ülések koronája, vagy, ahogy mondani szokták hab a tortán. Polgármesteri panasz áradattal kezdődött melyben a polgármester bírálta a renitens képviselőket, hogy nem járnak ülésekre, így nem tud dolgozni és nem tud döntéseket hozni. És még hozzá tette, hogy miért nem mondanak le ezek a képviselők, és miért nem adják át a helyüket a következő képviselőknek. Az ember elgondolkodik azon, hogy vajon mi lehet az oka annak, hogy egy bizonyos képviselő, akinek a szava járása Déjá vu magyarul ilyen már régebben is volt, annak idején többször mondta, hogy nagy ügyek szavazásakor megy el a képviselő testületi ülésekre. Úgy látszik a mostani önkormányzati munkában nincsenek, számára nagy ügyek ezért nem jár el. Lehet, hogy tudatosan fogja a helyet?

A hiányzó többi képviselő lehet, hogy távolmaradásával próbálja kifejezni azt, hogy nem ért egyet a polgármesternek a módszerével. Viszont akik ezen az ülésen ott voltak azok közül páran hozták a formájukat. A nézők számára ismeretlen szerkezetű költségvetés módosításának nem elfogadása után a polgármester eléggé siralmasan fakadt ki, amikor is tájékoztatta a jelenlévő képviselőket arról a tényről, hogy ezért nem tudja megrendezni a Pedagógus napot, továbbá nem tudja támogatni a focicsapatot, amelyet Kézdiszentkeresztre kalauzolna egy labdarúgó tornára. A költségvetés megmagyarázása után az egyik képviselő megkérdezte, hogy ha nem kerül megrendezésre a Pedagógus nap, mi lesz azokkal a vásárolt árukkal melyeket a pedagógus napra vásárolt engedély nélkül. Azokat visszaviszi-e a boltba. Elég komikus volt a jelenet. Melynek lezárásaként a polgármester jelezte, hogy a következő hétfőn lesz egy újabb rendkívüli ülés. Erről sajnos nem lesz közvetítés, mert valaki elfelejtette meghívni a Kevély TV-t.

Következett a testületi ülés fénypontjának számító KFT. A megszüntetését javasoló előterjesztés megtárgyalása. A pénzügyi bizottság elnöke, mint előterjesztő ismételt és világosan elmondta, hogy a bizottság újra megvizsgálta a körülményeket

és továbbra is ragaszkodik a KFT megszüntetéséhez. Rövid felszólalások és viszont válaszok következtek melyből kiderült, hogy a KFT ügyvezetője és a polgármester között lévő feszültség lehet az oka annak, hogy a KFT az elmúlt időben eredménytelenül működött. Vívó nyelven szokták mondani, hogy éles pengeváltás folyt közöttük. Nyíltan megvádolták egymást és nyíltan kikérték egymástól a vádaskodást. Úgy tűnt, hogy a polgármester volt jobban kutyaszorítóban, mert a végén képviselő testületet hívta segítségül, amikor is a gyanúsítást rájuk is próbálta kiterjeszteni. Az ügyvezető lazán lekezelte az ügyet, amikor is azt mondta, hogy neki a képviselőkkel semmi baja nincs, és nagyon köszöni a támogatásukat. Érdekes színtörténet volt a KFT felügyelő bizottság elnökétől elhangzott okfejtés, melyből a néző az elején nem tudta eldönteni, hogy a KFT jól dolgozott vagy rosszul. De a végén segített nekünk, amikor is olyan adatokat, információkat mondott, amelyből számunkra megvilágosodott, hogy a KFT működése gazdaságtalan és bizonyos elemei igen csak gyanúsak. Kiragadva az elmondásából egy-két téma: A KFT havi 60 000 Ft-ért alkalmaz könyvelőt, ami éves szinten 720 000 Ft-ba kerül. Továbbá alkalmazott könyvvizsgálót, ami éves szinten további 720 000 Ft kiadást jelentett, és már nem nevesítette az ügyvéd magas költségét, de a fent leírt számokból is kiténik, hogy az egy-két millió forintos megrendeléssel bíró KFT többet fizet ki a fenti kiadásokra, mint amennyi hasznot termelt. Érdekes megjegyzés volt az is, hogy a KFT egymillió háromszáz ezer forint körüli összegért télen az öreg traktorral havat toltak, illetve füvet nyírtak Dobogókőn, és erre egymillió forint összegért számoltak el üzemanyagot. Ezek után kezdődött el a szavazás a KFT különböző módú megszüntetéséről. A szavazás során, érdekes módon csak két képviselő értette meg hogy a nem működő, komoly veszteséget termelő KF T-t meg kell szüntetni. A jelenlévő képviselő asszony, aki már több ciklusban is eljár a testületi ülésekre, érdekesen nyilatkozott a KFT megszüntetéséről, amikor is azt mondta, hogy azért nem szavazza meg a megszüntetést, mert nem szeretné, ha két év múlva utána nyúlának. Vajon az elmúlt 12. éves képviselősége alatt miért nem nyúltak utána, és miért fél most képviselőként szavazni. Hiába próbált érvelni az előterjesztő képviselő azzal, hogy a falu vagyona van rájuk bízva továbbra se sikeredett meggyőzni a képviselőket. A jelenlévő képviselők közül némelyik érdekes módon közel 3 és fél év után is vissza-vissza próbált nyúlni a múlthoz, ezzel próbálta tompítani jelenleg kialakult komoly problémát.

Ezután a képviselő testület nem fogadta el a beszámolót, nem fogadta el a könyvvizsgáló alkalmazását, nem fogadta el a KFT megszüntetésre tett előterjesztést. Újra elmondható, hogy ez a testületi ülés is olyan, mint a többi, minden maradt a régi.

Végezetül megállapítható a mozgalmas ülésről és ezen keresztül a képviselő testületről az alábbi tény: Az önkormányzatiság 16 éve után, úgy tűnik, hogy megszakadt az önkormányzat kapcsolata a faluval. A követhetetlen testületi ülésekről csak a pénzügyi bizottság elnökének munkája érthető, és követhető. A hiányzó képviselők száma üzenet értékű lehet a polgármesternek, és a rendszeresen együtt szavazó képviselőknek. Mi választók nem biztos, hogy ilyen önkormányzatról álmodoztunk, illetve ilyen önkormányzatra szavaztunk.

Lehet, hogy a mostani parlamenti döntést az önkormányzatok létszámáról még tovább kéne gondolni, és elégséges lenne egy képviselő. Merthogy „Egy, csak egy legény van talpon, a vidéken, Meddig a szem ellát pusztá földön, égen”

Imrich Fuhl: Načo by mi bolo iné občianstvo?

Člen Slovenskej samosprávy v Mlynkoch a Celoštátnej slovenskej samosprávy IMRICH FUHL sa narodil ako Slovák v Maďarsku. V dedine Mlynky (Pilisszentkereszt), kde dodnes žije. Bývalý šéfredaktor Ľudových novín je zakladateľom internetového portálu Slovákov v Maďarsku luno.hu.

- *Maďarsko schválilo zjednodušenie získavania maďarského občianstva pre ľudí, čo žijú mimo krajiny. Ako to vnímate?*

- Oni maďarské občianstvo aj doteraz mohli získať, len sa o tom veľmi nehovorilo. Nejde len o zmiešané manželstvá, ale keď si to niekto veľmi chcel vybaviť, z nejakých dôvodov potreboval, mohol... Teraz si však víťazi volieb povedali, že nato pôjdu programovo, a že získanie občianstva netreba viazať na trvalý pobyt. Chcú tým posilniť citovú väzbu a hlavne skôr-neskôr dať Maďarom žijúcim v zahraničí volebné právo, s čím ja osobne zásadne nesúhlasím. Vychádzam zo seba a pokladám za veľmi neférové hlasovať tam, kde nežijem a neplatím dane.

- *Je teda za tým skôr snaha o politický zisk Orbánovej strany Fidesz v ďalších voľbách?*

- Podľa mňa je to v prvom rade vnútromaďarská politika, Viktor Orbán, Fidesz a najmä Jobbik naozaj chcú získať hlasy Maďarov v okolitých štátoch, a nielen sympatie tých, ktorým doma tak veľmi záleží na ich virtuálnom začlenení do tzv. celomaďarského spoločenstva. Zatiaľ sa hovorí najmä o symbolickom význame, myslí sa ale skôr na hlasy potenciálnych nových voličov. A treba za tým vidieť aj prehnaný, až nezdravý nacionalizmus, ktorým sa v Maďarsku celkom dobre darí získať hlasy neraz pomýlených občanov.

- *Nie je to teda útok na okolité krajiny?*

- Neverím, útok pre mňa znamená čosi oveľa silnejšie. Ide skôr o netaktnosť a ignorantsvo. Páni politici v Budapešti celú vec zle načasovali, „zabudli“ konzultovať a prepočítali sa, ak nepočítali s tým, že Slovensko bude reagovať tak ostro. Tí triezvejší zato uznávajú, že celý problém nevyvolalo Slovensko, ktoré sa iba snaží viac či menej adekvátne reagovať.

- *Aké máte občianstvo?*

- Maďarské.

- *Prečo nemáte aj slovenské, keď ste Slovák?*

- Načo? V Maďarsku som sa narodil, vyrástol, tu žijem, platím dane, volím. Som Slovák, príslušník slovenskej menšiny v Maďarsku, zároveň lojálny občan MR, hrdý na svoju slovenskú národnosť, aj na svoju maďarskú vlasť a nevidím v tom nijaký paradox.

- *Problém Maďarska je aj extrémizmus reprezentovaný stranou Jobbik, alebo Maďarskou gardou. Je to nebezpečné?*

- Je. V prvom rade nie pre okolité krajiny, ale pre samotné Maďarsko. Nielen preto, lebo extrémizmus robí hanbu krajine. Nebezpečné je to najmä z ľudského hľadiska. Stačí vziť sa na chvíľu do kože našich Židov alebo Rómov, keď gardisti jednoznačne provokačným zámerom pred ich domami pochodujú vo fašistickej uniforme.

- *Je pravda, že šéfka Jobbiku v Békešskej Čabe je Slovenka?*

- Áno, má (aj) slovenské korene, za ktoré sa vraj hanbí. My sa zas hanbíme za ňu.

- *Keď sú spory medzi našimi krajinami, kto je na vine?*

- Prípád od prípadu, raz nesú väčšiu zodpovednosť Maďari, inokedy možno Slováci. Vinníka by som zásadne nerád hľadal a pomenúval, lebo to môže viesť príliš ďaleko alebo priam nikam. Najhoršie je, že medzinárodne sa strápnujeme navzájom, bez ohľadu nato, kto to s danou kauzou práve začal či kto má väčšiu alebo menšiu pravdu... Strápnujeme sa a ani si neuvedomujeme, že ktosi tretí sa na tom celkom dobre zabáva, a možno má z toho aj akýsi ošoh.

- *Počuli ste o tom, keď Ján Slota rozprával o nasadnutí do tankov, na ktorých chcel ísť na Budapešť?*

- Možno si v danej chvíli neuvedomil, koľko Slovákov žije v Budapešti a na okolí. Inak prvýkrát som to počul v podaní humoristu Štefana Skrúcaného. Myslel som si, že je to len vtip, bral som to ako srandu. Potom dlho sa mi nechcelo veriť, že by to naozaj povedal politik.

- *Koľko Slovákov žije v Maďarsku?*

- Odhad je stotisíc, ale pri oficiálnom sčítaní, počas ktorého občania môžu a nemusia odpovedať na tzv. senzitívne národnostné otázky, sa hlási k slovenskej národnosti okolo dvadsať tisíc. Určité rozdiely sú podľa toho, či sa otázka vzťahuje na národnostnú príslušnosť, znalosť jazyka alebo kultúrne väzby. V našej dedine, v Mlynkoch, ako jedinej v celej krajine tvoria Slováci aj oficiálne viac ako polovicu obyvateľov.

- *Akí sú Maďari?*

- Ťažko takto všeobecne charakterizovať. Z národnostného či národného hľadiska im môžeme závidieť, sú oveľa zanietenejší. Priemerný, typický Maďar dodnes neprekonal trianonskú traumu, prežíva hlboký žiaľ, že krajina pred 90 rokmi stratila dve tretiny územia. Nie veľmi chce počuť o tom, aký pomer tvorili Maďari v Uhorsku, a najmä na tých „ukradnutých častiach krajiny“, radšej keď vystúpi z autobusu povedzme pod Oravským zámkom, rozplače sa, že „aj toto bolo naše“ a zaspieva si maďarskú hymnu. Horšie je, keď náš pôvodom-Slovák či tiež-Slovák vyhlasuje „v horném šenku“, že „kurvy Tóti nám zebralei Felvidék“. Maďari takmer bez výnimky sú presvedčení o tom, že Trianon bol strašne nespravodlivý. Zato obyčajní ľudia pri tom plačú skončia, vedia, že tie „zlaté časy sa už nenavrátia“. No a postupne sa zato začínajú meniť názory historikov, aj učebnice, už pripúšťajú, že za Trianon môže tiež nesprávna národnostno-politická prax Uhorska.

- *Chodia Maďari radi na Slovensko?*

- Keď politici vyostria situáciu, bežní Maďari sa občas boja. Šíria sa informácie, že by im tam zneškodnili auto a podobne. Keď je pokoj, radi chodia napríklad na lyžovačky. Šomrú, že je euro, všetko zdraželo, ale aj tak na Slovensko idú. Niektorí si ešte naivne myslia, že každý Slovák musí vedieť aspoň trochu po maďarsky. Potom sú nahnevaní, keď sa v Tatrách predavačka „tvári“, že nevie. Ale podľa mňa napriek všetkým nezmyselným hádkam sú si Slováci s Maďarmi povahovo najbližší. Dokonca bližší, ako s Čechmi. Je to aj tým, že stovky rokov sme žili nielen vedľa seba, ale doslova spolu.

- *Majú Maďari radi halušky?*

- Majú. Natiaľko, že v štúrovských reštauráciách sa ich

museli naučiť variť kvôli návštevníkom z Maďarska. Keď tam ide niekto spoza Dunaja, automaticky si dá dobré pivo a halušky. Ak je Maďar na Slovensku prvýkrát, je príjemne prekvapený, že sa dobre cítil, že Slováci sú normálni a nik ho nezjedol.

- *Vy ste Slovák v Maďarsku. Komu by ste fandili pri slovensko-maďarskom futbalovom zápase?*

- Obom mužstvám, a najmä národnostným hráčom, Slovákom v maďarskej reprezentácii a Maďarom v slovenskej. Ťažko by som sa rozhodoval, na ktorú stranu sa prikloniť. Mohla by nastať chvíľka, že sa o stupeň viac cítim Slovákom, inokedy by mohla dočasne zvíťaziť moja občianska lojalita voči Maďarsku, takže fandil by som iste aj podľa nálady.

- *Nikdy vás nikto nenapádal, že ste Slovák?*

- Ale áno, osobne menej, kolektívne viac. Ak sa vyostrujú maďarsko-slovenské vzťahy, občas nám počmárajú či začierajú slovenské tabule, vypisujú svoje „Fuck Slovak“ či „slovenskí fašisti“, posielajú nás za Dunaj, vraj prečo sa nevrátíme do tej našej „neexistujúcej materskej krajiny bez vlastnej histórie“.

- *Prečo sa teda nevrátite?*

- Vrátiť sa človek môže do svojho, ale to moje je tu, v Maďarsku. Tu sa narodili moji rodičia, starí rodičia a už aj ich starí a pra-prarodičia. Mám Slovensko veľmi rád, ale doma som v Maďarsku. Zvláštne je, že na Slovensku nás vnímajú trochu inak, ako Slovákov, čo žijú napríklad v Amerike. Keď sme boli kedysi na Svetovom stretnutí slovenskej mládeže v Martine, jedna významná matičiarka našich gymnazistov doslova buzerovala, čo sú to za mladých Slovákov - krajanov, keď medzi sebou nehovoria výlučne po slovensky. Hovorím jej: prepáčte, ale pozrite sa na Slovákov z Kanady alebo USA, kedy ste ich počuli hovoriť medzi sebou po slovensky? Oni už po druhej generácii poriadne nepoznajú slovenčinu, a my sme tu z Maďarska ako trinásť generácia a diskutujeme s vami po slovensky.

- *Vaše deti hovoria akými jazykmi?*

- Od malička prirodzene a bez problémov po maďarsky, slovensky a poľsky, lebo manželka je Poľka.

Richard Filipko

(Život / roč. 60, č. 23)

Tradičná zabíjačka v Mlynkoch s nostalgiou

Všetko sa stáva minulosťou skôr než si to stihneme uvedomiť. Napríklad donedávna takmer v každom našom dedinskom dvore mal stále miesto krmičisko aspoň s jednou svinkou, ktorá fungovala aj ako nejaká „špórkasa“. Vkladali sme do nej celý rok... aj svoje nádeje, že v zimnej zabíjačkovej sezóne si užijeme. Potom (cca. pred dvadsiatimi rokmi), keď sme síce svetovú hospodársku krízu poznali len z histórie, ale zato prežívali sme tú svoju lokálnu, začalo sa to akosi (nijako) neoplácať. Veľa vložiť a málo vyberať nie je žiaden biznis, a tak nečudo, že krmičisko sa vyprázdnilo a tradícia rodinných zabíjačiek spolu s poslednou hrochokajúcou obeťou definitívne zakapala. Akcie v super-hyper-plázových marketoch nám navonok vynahradili stratu lacnou bravčovinou. Pribúdaním rokov nám ale čoraz viac chýbajú staré obľúbené chute, vône, nehovoriac o jedinečnej atmosfére zabíjačiek.

Novodobá podoba akcie ako obľúbená spoločenská udalosť sa udomácnila v mnohých našich osadách. V tretiu januárovú sobotu takúto kolektívnu tradičnú zabíjačku (bez prívlastku slovenská - to aby sa na nič zlé nemyslelo) po prvýkrát usporiadali aj v našej najšlovenskejšej dedine. Podujala sa na to Slovenská samospráva v Mlynkoch ako hlavná organizátorka spolu s miestnymi podnikateľmi - sponzormi a seniormi futbalového klubu PILE. Na dvore Slovenského domu a obecného úradu usporiadateľa privítali početných záujemcov, ktorí s nostalgiou spomínali na niekdajšie domáce zabíjačky, veď doma už na to nemajú možnosť,

ktorí pri dobrej slovenskej hudbe miestnych harmonikárov vo vynikajúcej nálade ochutnávali čerstvé hurky (jaternice), klobásy, kapustnicu a pečené mäso.

Hlavného aktéra, 175-kilogramového brava, so značnou zľavou kúpil zbor slovenských poslancov od miestneho gazdu Jána Diószegiho (Furulyása), ktorý ho vraj nevykrmoval žiadnymi „svinstvami“, skôr biokrmivom zo svojej záhrady. Tradičné zakáľanie vraj už nie je povolené, takže ostrie noža by sme ani nemali spomínať, skôr usilovnosť chlapov pri akte a šikovnosť vyučeného miestneho mäsiara, tridsiatnika Zoltána Papa. Tradičné prvky zabíjačky sa teda miešali s profesionalitou - podobne ako slovenské s maďarskými slovami v reči mladších pomocníkov, napr. „melyik kotelba vagy miskába?“

Text a foto: Imrich Fuhl

IV. Pilíšska kavalkáda a Šiškový festival

Slovenská samospráva v Mlynkoch 13. februára usporiadala IV. Pilíšsku kavalkádu a Šiškový festival v Mlynkoch. Veľkolepé podujatie je z roka na rok obľúbenejšie, presiahlo rámec regiónu a našlo si stále miesto v kalendári celoštátnych podujatí podobného druhu. Cieľom hostiteľov

akcie, o ktorú prejavilo záujem aj tento krát okolo dvetisíc návštevníkov, je oživovanie fašiangových tradícií regiónu, ako aj to, aby sa u nich každý dobre cítil, bez ohľadu na vek, pohlavie či národnostnú príslušnosť.

Podujatie poctili svojou prítomnosťou o. i. parlamentný poslanec regiónu Sándor Hadrázy a členovia menšinových samospráv okolitých obcí a miest. Samozrejme, nechýbali ani hostia zo Slovenska, vrátane vedúceho Konzulárneho oddelenia Veľvyslanectva SR v Budapešti Ladislava Tischlera, ktorý vo svojom príhovore pri otvorení podujatia poukázal na to, že na Pilíšanoch akosi nevidno dopady celosvetovej hospodárskej krízy. Buď to dokážu dobre tajiť, alebo si povedali, že nech je inak akokoľvek, oni sa chcú mať výborne a svojej šiškovkej tradície a veselej zábavy sa nemienia vzdáť.

V rámci kavalkády a festivalu boli aj v tomto roku predstavené ľudové zvyky národnostných (najmä slovenských a nemeckých), ako aj maďarských obyvateľov okolitých lokalít, súvisiace s fašiangami či rozlúčkou so zimou. Program sa tradične začal svätou omšou a po fašiangovom sprievode, v ktorom boli zastúpené okolité pilíšske národnostné obce, celodňové podujatie sa odohralo už na dvore základnej školy. Na chodbe a okolo hlavného dejiska, vykurovaného

stanu, vládla nefalšovaná jarmočná nálada s množstvom stánkov. Záujemci sa však očividne tešili najmä na bohatý kultúrny program, súťaž v jedení šišiek, no a, pochopiteľne, na ochutnávku rôznych druhov tejto fašiangovej lahôdky. Medzitým vyhrával dychový orchester z Vacova (Vác) a pred vyhlásením výsledkov rôznych súťaží, vrátane novinky: súťaže v pečení čokoládových šišiek, sa začali vystúpenia folklórnych telies, ľudových speváckych zborov a tanečných skupín o. i. zo susedného Santova, Pilisszentivánu a Mlynkov.

Bohatý kultúrny program, ktorý začali členovia mlynskeho pávieho krúžku a v rámci ktorého sa miestni školáci predstavili úryvkom z musicalu Kniha džungle, ako aj členovia Tanečnej skupiny Kolibrík, v ktorej sú zastúpené aj mlynské deti, vyvrcholil koncertmi populárneho speváka Tamása Hevesiho a kapely showmana - konferenciera podujatia Lászlóa Verbanitsa Fuel money. Tradičný večerný fašiangový bál, na potešenie príslušníkov viacerých generácií, bol trochu netradične skôr retro party. Počas bohatého dňa si na svoje prišli aj tí najmladší, v dome hier (v aule školy) si mali návštevníci mohli zhotovovať masky, pliesť košíky, maľovať si tváre pomocou odborníčky a zúčastniť sa na rôznych veselých kvízoch a súťažiach. Malým aj veľkým boli k dispozícii aj veštkyňa, bufet a tradičný jarmok, no a nechýbala ani možnosť viezť sa na pravom dedinskom koči.

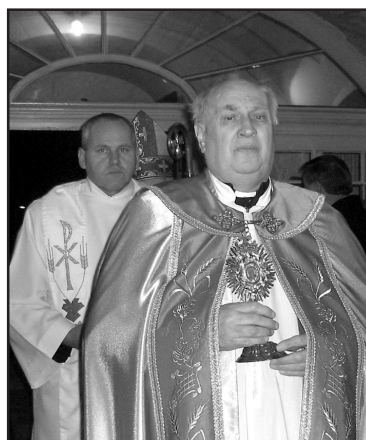
Ako sme sa po vydarenej akcii dozvedeli od hlavnej organizátorky podujatia, predsedníčky zboru miestnych slovenských poslancov Marty Demjénovej, pripravených bolo celkovo šesť tisíc šišiek. Potešiteľný je aj primeraný záujem médií (napr. Duna TV, RTL Klub, MTI) a fakt, že tím miestnej káblovej televízie BIA TV uskutočnil celodňový priamy prenos podujatia.

Text a foto: Imrich Fuhl

Oslava spolupatrónov Európy v Kostole sv. Kríža v Mlynkoch

V súlade s dlhoročnou tradíciou si veriaci v Mlynkoch aj v tomto roku pripomenuli sviatok slovanských apoštolov sv. Cyrila, mnícha, a sv. Metoda, biskupa, spolupatrónov Európy. Títo svätci zabezpečili podmienky na rozvoj a šírenie kresťanskej viery, položili základ evanjelizácie kultúry slovanských národov. Preto ich pápež Ján Pavol II. 31. decembra 1980 vyhlásil za spolupatrónov Európy a ich európsky sviatok bol určený na 14. februára. Na ich počesť sa konala v Kostole sv. Kríža v Mlynkoch slávnostná svätá omša, ktorú celeburovali po maďarsky emeritný kardinál László Paskai a po slovensky Zoltán Szalai. Koncelebrovali mlynský dekan Kálmán Ackerman a čivský farár Antal Feldhoffer.

Na slávnostnej svätej omši sa zúčastnili aj prvý tajomník veľvyslanectva Slovenskej republiky v Budapešti Metod Špaček, predseda Celoštátnej slovenskej samosprávy Ján Fuzik a predsedníčka Slovenskej samosprávy Komárňansko-

Ostrihomskej župy Mária Nagyová. K slávnostnému rázu obrady prispelo vystúpenie miestneho pávieho krúžku, ktorý predniesol slovenské cirkevné piesne. Po omši sa v Slovenskom dome konalo agapé, na ktorom privítala hostí predsedníčka Slovenskej samosprávy v Mlynkoch Marta Demjénová. Predseda Združenia a regionálneho kultúrneho strediska pilíšskych Slovákov Jozef Havelka informoval prítomných, že Valnému zhromaždeniu združenia predloží predsedníctvo iniciatívu miestneho dekana Kálmána Ackermana, aby túto slávnosť pozdvihli na regionálny sviatok. Prítomným sa

prihovoral aj predseda CSS Ján Fuzik, ktorý uviedol, že oslava spolupatrónov Európy sv. Cyrila a Metoda v mlynskom kostole je pozoruhodná a chvályhodná. Veriaci po zaspievaní Pilíšskej hymny a hymnickej piesne Daj Boh šťastia... zablahoželali Kálmánovi Ackermanovi k narodeninám.

(jh-aszm)

Dva roky prípravnej práce a 27 zmlúv Položili základný kameň nového Slovenského domu

Okrem Mlynčanov aj Slovákom žijúcim v pilišskom regióne bude slúžiť nový Slovenský dom v Mlynkoch, ktorého základný kameň slávnostne položili 21. apríla. Inštitúcia bude postavená za podpory maďarskej a slovenskej vlády. Investorom projektu je Celoštátna slovenská samospráva (CSS), spravovateľom majetku bude Slovenské osvetové centrum (SOC), užívateľmi Slovenská samospráva v Mlynkoch a Združenie a regionálne kultúrne stredisko pilišských Slovákov.

Pred slávnostným aktom boli v starom Slovenskom dome, ktorý slúži aj ako slávnostná sieň obecnej samosprávy, podpísané posledné dohody, ktoré umožnia na základe právoplatného stavebného povolenia pokračovať v realizácii projektu. Úlohy hostiteľky sa ujala riaditeľka SOC Katarína Királyová, ktorá po privítaní prítomných odovzdala slovo veľvyslancovi Slovenskej republiky v Budapešti Petrovi Weissovi. Pán veľvyslanec konštatoval, že podpísaním zmlúv a položením základného kameňa sa završuje dlhé a miestami komplikované úsilie o vyriešenie problému Slovákov žijúcim v Mlynkoch a pilišskom regióne. Ako povedal, uvedomujú si, že možno jeho riešenie z pohľadu Slovákov, ktorí žijú v Mlynkoch, nie je celkom ideálne, ale z právneho hľadiska nebola iná reálna možnosť ako situáciu riešiť, než cez dohodu s Úradom vlády MR a s CSS, nakoľko vláda SR nemôže poskytovať prostriedky priamo lokálnej menšinovej samospráve. Pripomenul, že výstavba domu sa stala jednou z prioritných úloh v agende slovensko-maďarskej zmiešanej komisie pre záležitosti národnostných menšín. Označil za mimoriadne dôležité, že tento dom bude stáť práve v Mlynkoch, že bude nielen miestnym centrom podpory slovenského jazyka a kultúrnej identity, ale aj centrom regionálnym, čo podľa neho predurčujú aj relatívne vysoké náklady na jeho realizáciu. Pripomenul, že dohody, ktoré sa podpíšu, budú garantovať Slovenskej samospráve v Mlynkoch možnosť užívať tento dom. Vyslovil vďaka vládam oboch krajín, veď ako povedal, bez ich podpory by sa tento veľkorysý projekt nemohol realizovať. Podľa slov P. Weissa spolupráca počas prípravy projektu dokazuje, že hoci sú v našich vzťahoch aj niektoré napätia, nedoriešené problémy, otvorené otázky, ktoré vyplývajú z odlišného pohľadu na niektoré veci, sme schopní spolupracovať, komunikovať a prijímať spoločné a zodpovedné rozhodnutia, čo pre ďalší vývoj maďarsko-slovenských vzťahov označil za najdôležitejšie.

Potom sa pristúpilo k slávnostnému aktu podpísania zmlúv. V mene podporovateľov štátny tajomník Úradu predsedu vlády MR Ferenc Gémesi a predsedníčka Úradu pre Slovákov žijúcim v zahraničí Vilma Prívarová podpísali dohodu o spoločnej finančnej dotácii výstavby. Maďarská strana ratifikovala zmluvu o podpore vo výške 80 miliónov forintov s predsedom CSS Jánom Fuzikom 4. júna 2008. Úrad vlády SR pre krajanov poskytol podpísaním terajšej zmluvy takmer 340 tisíc EUR. CSS a jej nezisková hospodárska spoločnosť Legatum, s. r. o., zastúpená výkonným riaditeľom Jurajom Andom garantujú realizáciu projektu zriadením záložného práva na vlastný majetok, ako aj na novú budovu. O tom podpísali s predstaviteľmi oboch podporujúcich vlád štyri záložné zmluvy, schválené Valným zhromaždením CSS. Uzavretie dohôd umožní urýchlené vypísanie už pripraveného verejného obstarávania na realizátora výstavby Slovenského domu v Mlynkoch -

Strediska pilišských Slovákov. Nový objekt má byť podľa plánov ešte tohto roku pod strechou. Po podpísaní zmlúv do časovej kapsuly, ktorá bola položená do základného kameňa, umiestnili pre budúcnosť projekty a zmluvy vzťahujúce sa na slovenský dom a najnovšie číslo Ľudových novín, ktoré sa do rúk čitateľov dostalo deň po tejto udalosti.

Účastníci slávnostného aktu sa potom presunuli na stavebný pozemok na Dobogóšskej ceste, kde ich už čakali členovia mlynského speváckeho zboru, starostovia, predsedovia a členovia slovenských samospráv z okolitých pilišských obcí a mnohí Mlynčania. Slávnostné položenie základného kameňa sa začalo zaspievaním maďarskej a slovenskej štátnej hymny. Ako prvý sa ujal slova štátny tajomník Úradu predsedu vlády MR Ferenc Gémesi, ktorý vyslovil presvedčenie, že v uplynulých pätnástich rokoch sa v Maďarsku vytvorili dobré predpoklady k tomu, aby si menšinové komunity zobrali do vlastných rúk osud svojich inštitúcií. Ako povedal, v tomto procese je najaktívnejšia, najúspešnejšia slovenská komunita v Maďarsku, CSS disponuje najväčším počtom slovenských ustanovizní a dokáže využívať aj tie zdroje, ktoré sú dostupné v dôsledku nášho vstupu do Európskej únie. Práve tieto inštitúcie podľa F. Gémesiho prispeli k tomu, že situácia, ktorá vznikla v Mlynkoch pred dvomi rokmi, nevedla ku kríze, ale sa dopracovalo k riešeniu. V tejto skúške veľmi dobre obstál domáci systém ochrany menšín, do ktorého patria slovenské samosprávy, štát a miestni aktéri, ako aj menšinová zmiešaná komisia, ktorá vznikla na základe základnej zmluvy medzi SR a MR. Nejde iba o to, že za podpory maďarskej a slovenskej vlády sa CSS obohatí o novú a veľmi peknú budovu, ide tu o viac, o to, že sa vytvorí stredisko mlynských a pilišských Slovákov, kde môžu pre seba a pre záujemcov o slovenskú kultúru organizovať podujatia, môžu uvažovať o tom, ako pokračovať v pestovaní slovenskej kultúry. Môže vzniknúť silné centrum, ktoré prispeje k zachovaniu kultúry a jazyka pilišských Slovákov. Svoj prejav ukončil želaním, aby boli silné nielen múry novostavby, ale aj tí, ktorí ich naplnia životom, postarajú sa o to, aby mohla naďalej prežívať kultúra tunajších Slovákov.

Podľa slov predsedníčky ÚSZZ Vilmy Prívarovej je do základného kameňa vtesané všetko, čo sa spolu vykonalo, či už ide o finančnú podporu vlády SR, MR, riešenie technických záležitostí súvisiacich s výstavbou, neľahké rokovania, ale aj podpis dohôd, ktoré umožnia samotnú výstavbu, končiac

týmto okamihom, ktorý sa nám zaryje hlboko do pamäti. Ako prizvukovala, rozhodujúce je však to, že na základnom kameni bude stáť naše spoločné dielo, slovenský dom, ktorý bude spájať všetkých tu žijúcich Slovákov. Že bude symbolom súdržnosti všetkých, ktorí budú v ňom pracovať, pripravovať spoločné akcie a spoločne sa v ňom radosť. Nový slovenský dom by mal byť aj vzorom dobrej slovensko-maďarskej spolupráce, ktorá nepochybne prispeje k budovaniu dobrých susedských vzťahov medzi SR a MR.

V mene budúcich užívateľov domu prehovorila predsedníčka Slovenskej samosprávy v Mlynkoch Marta Demjénová, ktorá pripomenula neľahkú cestu, vedúcu k položeniu základného kameňa nového Slovenského domu. Počas dvoch rokov však spoznali aj veľa nových priateľov, ktorí im držali palce, povzbudzovali ich, pomáhali im. Vyjadrila nádej, že Slovenský dom nebude len jednou budovou, ale bude domovom pilišských Slovákov, bude slúžiť naozaj ich záujmom. Vyjadrila vďaka za pomoc každému, kto im pomohol, predovšetkým bývalému veľvyslanecovi Jurajovi Migašovi, ktorý bol prvý, kto prišiel Mlynčanom na pomoc, premiérovi SR Robertovi Ficovi, ktorý ako prvý povedal, že Slovensko je ochotné aj finančne podporiť pilišských Slovákov a maďarskej vláde, ktorá sa pridala k tejto podpore. Na záver vyslovila nádej,

že Mlynčania a Pilišania budú chodiť do Slovenského domu často a s radosťou a že v tejto budove aj o sto rokov budú znieť slovenské slová a slovenské piesne.

V mene CSS, ktorá bude investorom a prevádzkovateľom slovenského domu, sa prihovril prítomným jej predseda Ján Fuzik. Pozdravil prítomných a vyjadril presvedčenie, že táto udalosť hovorí v prvom rade o budúcnosti. Priznal sa však, že pred dvoma rokmi by sa nebol tešil, keby bol videl do budúcnosti. Ako povedal, nepredpokladal, že ich čaká toľko ťažkostí pri realizácii nového slovenského domu. Poďakoval sa za vzácnu finančnú podporu vlád SR a MR, prítomným predstaviteľom vládnych úradov, veľvyslanectvu SR, Slovákom v Mlynkoch a v regióne, ako aj poslancom VZ CSS, ktorí ani v tých najťažších časoch neopustili tento projekt a v záujme jeho realizácie boli ochotní aj na nemalé obete. Vyjadril nádej a presvedčenie, že v tomto procese znamená tento deň ozajstný medzník, že sa začína jedna nová etapa. V júni sa začne výstavba, v tomto roku by mal byť nový Slovenský dom v Mlynkoch pod strechou a necelé tri roky od spomínanej kauzy, ho budú môcť slávnostne odovzdať tým, ktorí naň čakajú, ktorých CSS ubezpečila o tom, že ho budú môcť nerušene používať, miestnym Slovákom a Slovákom v regióne. „Ako človek, ktorý je zvedavý na budúcnosť, by som tu chcel vidieť dobre fungujúci regionálny slovenský dom, ktorý prispeje k pokoju v tejto pre nás veľmi dôležitej dedine a ktorý ako spoločný „produkt“ dvoch susedných krajín, SR a MR, prispeje aj k zlepšovaniu našich medzištátnych vzťahov“, povedal na záver svojho prejavu predseda CSS Ján Fuzik.

Potom už nasledovalo položenie základného kameňa, ktorý požehnali miestny dekan Kálmán Ackermann a dôstojný pán Stanislav Brtoš, ktorý vyvíja misijnú činnosť medzi Slovákmí katolíckeho vierovyznania v MR. Slávnosť sa skončila Pilišskou hymnou v prednese mlynskeho slovenskeho speváckeho zboru.

Alžbeta Račková

Letették az új szlovák ház alapkövét Pilisszentkereszten

Megkezdődhet a Szlovák Közösségi Ház építése Pilisszentkereszten (Mlynky), miután szlovák-magyaregyezményt írtak alá az épület finanszírozásáról, majd letették a kulturális központ alapkövét. A pilisszentkereszti Szlovák Közösségi Ház közös finanszírozásáról szóló megállapodást a Szlovák Köztársaság budapesti nagykövete, Peter Weiss jelenlétében a támogatók nevében Gémesi Ferenc, a Miniszterelnöki Hivatal (MeH) szakállamtitkára és Vilma Prívarová, a Határon Túli Szlovákok Hivatalának elnöke írta alá. Az Országos Szlovák Önkormányzat (OSZÖ) elnöke, Fuzik János az építéshez szükséges zálogszerződéseket írta még alá Vilma Prívarovával és Gémesi Ferencsel. Ezt követően ünnepélyesen elhelyezték az épület alapkövét. Peter Weiss az aláírás előtt azt mondta, hogy a szlovák politika „érzékenyen figyelt” a szlovák ház körüli fejleményekre, mivel a 2300 lakosú Pilisszentkereszt az egyetlen olyan település Magyarországon, ahol az ott élők több mint fele szlováknak vallja magát. A szlovák nagykövet hangsúlyozta, hogy nem csak helyi, hanem a magyarországi szlovákok számára

regionális központ is lesz az új szlovák ház. Két éve, 2008 márciusában a falu képviselőtestülete úgy döntött, hogy a szlovák kisebbségi önkormányzat költözzön át egy másik épületbe az önkormányzat tulajdonában álló, de a szlovák kisebbség által akkor már tíz éve használt Szlovák Házból. Az ügygel a szlovák sajtó és a politika is foglalkozott. A szlovák kormány 2008 júniusában 10 millió korona (80 millió forint) támogatást szavazott meg a közösségi ház felépítésére és berendezésére. A magyar fél az OSZÖ elnöke, Fuzik János által 2008. június 4-én aláírt szerződésben biztosított ugyanilyen összegű támogatást. Fuzik János az MTI-nek elmondta, szerették volna, ha az eredeti tervek szerint már 2009-re elkészül az új épület. A késés okaként az építési telek kiválasztását és az építési engedély körüli bonyodalmakat említette. A kivitelező kiválasztásához szükséges közbeszerzési eljárás kiírása és elbírálása után az építkezés 2010 nyarán kezdődhet el, s a reményei szerint 2011 tavaszán ünnepélyesen fel lehet majd avatni az új központot. Az időközben megnövekedett építési költségek, áfaemelés miatt az OSZÖ

további 20-20 millió forintnyi támogatást kért az építést támogató szlovák és magyar kormánytól. Gémesi Ferenc az alapkövetélt előtti ünnepségen kiemelte, hogy jól működik Magyarországon a kisebbségvédelmi rendszer, ennek köszönhetően a két évvel ezelőtti pilisszentkereszti konfliktus nem a krízis, hanem a megoldás irányába mozdult el. Hangsúlyozta, hogy a pilisi szlovákok „szabadon élhetik meg szlovákságukat”, és ebben az új központ is segíti majd őket. Vilma Prívarová szerint az új szlovák ház megépítése jó példája a szlovák-magyar együttműködésnek és hozzájárul a két ország viszonyának javításához. Demjén Tamásné, a pilisszentkereszti szlovák kisebbségi önkormányzat elnöke reményét fejezte ki, hogy száz év múlva is élő szlovák közösség használja majd az új központot.

Folklórny súbór Piliš

III. Deň tanečníkov v Mlynkoch

Folklórny súbór Piliš pôsobiaci pri kultúrnom spolku Pre Mlynky usporiadal 17. apríla v miestnom Spoločenskom dome III. Deň tanečníkov v Mlynkoch. Obyvatelia našej obce sú právom patrične hrdí na svoj súbór, svedčilo o tom nielen preplnené hľadisko, ale najmä skutočnosť, ako nadšene sa dokázali spolu tešiť pretrvaníu našich slovenských tradícií, národnostnej kultúry a materinského jazyka.

Účastníci dňa tanečníkov si minútu ticha uctili pamiatku nášho nedávno zosnulého pedagóga a osvetára Jozefa Sziveka, ktorý bol roku 1978 zakladajúcim členom miestneho tanečného súboru a vedúcim dnes 45-ročného Slovenského pávieho krúžku v Mlynkoch, a zároveň aj pamiatku poľských obetí leteckej katastrofy z 10. apríla.

Predseda spolku Levente Galda zvlášť privítal starostu obce Józsefa Lendvaiho a kurátorku verejnej nadácie Pre národné a etnické menšiny v Maďarsku, predsedníčku Slovenskej samosprávy XI. obvodu Budapešti. Ildika Klauszová Fúziková vo svojom pozdrave poukázala na to, že koncom apríla (29. 4.) si už od roku 1982 pripomíname Svetový deň tanca, pričom tento pamätný deň Organizácie Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO) aj pod Pilišom znamená skvelú príležitosť pre vzdávanie pocty a oslavovanie tanca, vrátane folklórneho bohatstva našich Slovákov. Celovečerný program mlynských tanečníkov, spevákov a ich hostí si prišla pozrieť aj 25-členná delegácia Klubu dôchodcov Gamma z XI. obvodu hlavného mesta, s ktorým zbor tamojších slovenských poslancov úzko spolupracuje. Nehovoriac o tom, že na podujatiach Slovenskej samosprávy XI. obvodu Budapešti zďaleka nie náhodou tak často vystupuje Folklórny súbór Piliš, ale aj Spievajúca mládež slovenská (SMS) - tiež z Mlynkov -, veď vedúci týchto kolektívov L. Galda je slovenským poslancom Nového Budína.

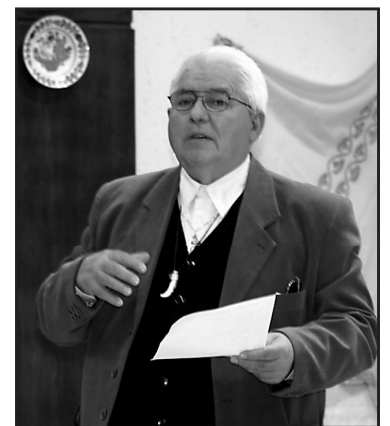
V úvodnej časti III. Dňa tanečníkov v Mlynkoch sa popri hostiteľoch s nemalým úspechom predstavila mladá ľudová speváčka Alíz Agodová zo Segedína, ako aj vedúca našim čitateľom dobre známej hudobnej skupiny Kóborzengő Klára Molnárová Erdélyiová. O multikultúrny charakter vydareného

večierka sa postarala spevácka skupina Vándorvokál, ako aj tanečníci folklórnej skupiny zo Zsámbéku. Autentické slovenské piesne sa tak striedali s maďarskými a nemeckými, tance spod Piliša a zo Slovenska zase s bulharskými, rómskymi a balkánskymi tancami - demonštrujúc nielen jedinečnosť, ale aj univerzálnosť jednotlivých prejavov folklóru. V programe odzneli aj kytice viachlasných slovensko-maďarských, rusínskych a bulharských ľudových piesní.

Po tradičnom slovenskom národnostnom galaprograme sa konal benefičný batôžkový ples. Príjmy z bálu budú použité na zakúpenie, resp. obnovenie autentických miestnych ľudových krojov pre tanečníkov a spevákov Folklórneho súboru Piliš. Predseda spolku Pre Mlynky L. Galda, ktorého sme poprosili o krátke predstavenie činnosti súboru Piliš, zdôraznil, že aj naďalej očakávajú do svojich radov oduševnených milovníkov slovenského folklóru a tradícií.

Folklórny súbór Piliš, od svojich začiatkov pozostávajúci z predstaviteľov viacerých generácií, založili vo februári 1978 spomínaný Jozef Szivek, vedúca pávieho krúžku Gizela Molnárová a choreograf, umelecký vedúci súboru Ladislav Urbanič, ktorý s mlynkými tanečníkmi (s menšími prestávkami) dodnes spolupracuje. „Nadväzujúc na fantastické úspechy z predchádzajúcich rokov sa skupina priaznivcov nášho národnostného diania rozhodla, že pri príležitosti 30. výročia založenia folklórneho súboru usporiada pod záštitou Kultúrneho spolku Pre Mlynky pestrú slovenskú národnostnú kavalkádu nazvanú Deň tanečníkov,“ povedal L. Galda. „Iniciatíva sa stretla s takým pozitívnym prijatím, že sme v nej nemohli nepokračovať. Vlni sa náš kultúrny spolok rozhodol, že z tejto akcie urobí svoje bázové, tradičné podujatie, ktoré bude organizovať pri príležitosti Medzinárodného dňa tanca. Jeho poslanstvom je zjednotiť v tento deň všetky formy tanca, osláviť túto umeleckú formu a zvýrazniť jej univerzálnosť, vďaka ktorej prekračuje politické, kultúrne a etnické bariéry a spája ľudí v mieri a priateľstve. Toto jedinečné regionálne podujatie, sprevádzané vždy veľmi čulým záujmom, má za hlavný cieľ z roka na rok oživovať kultúrne hodnoty a dedičstvo slovenských pilíšskych osád, zachovávať zvyky, pestovať a chrániť jazyk našich predkov a ukázať príklad mladším generáciám. Pokladáme za nesmierne dôležitú úlohu, aby sme nami prezentovanú autentickú pilíšsku a vôbec slovenskú spevnú a tanečnú kultúru prezentovali na úrovni a odovzdávali mladším pokoleniam, v záujme čoho funguje aj náš kultúrny spolok.“

Text a foto:
(fuhl)

Po stopách predkov na vrchole Piliša

Pešia túra po druhýkrát

Pešiu túru na vrchol Piliša s „podtitulom“ Spoločnými chodníkmi v znamení prehlbovania priateľstva jej usporiadatelia už pri vlnajšom nesmierne úspešnom debute začali číslavať - v nádeji, že sa práve rodí tradícia. Očakávania sa naplnili, máme za sebou už aj druhý ročník, ktorý bol sice

o čosi skromnejší, ale zato pre viac ako dvesto účastníkov výstupu obsažný a podobne vzácny ako ten prvý. Iničiátori akcie z Mlynkov spolu s členskými subjektmi Združenia a regionálneho kultúrneho strediska pilišských Slovákov (ZRKSPS) si zaumienili každoročne vzdať poctu pamiatke svojich predkov výstupom na vrch Piliš (pôvodne Pleš), najvýraznejší symbol tu žijúcich Slovákov, veď okolité hory im po stáročia zabezpečovali živobytie.

Aj druhá pešia túra Pilišanov splnila stanovený cieľ, navyše prítomní schvaľovali, ba vychvaľovali zmenu hlavného dejiska na vrchole Piliša. To nové, na priestranej lúke, je totiž oveľa krajšie, keďže nie je ohradené, ani zdevastované betónovými monštrami protiraketového systému, ba turistu neobmedzuje v pohybe ani prísne chránené rastlinstvo. Pritom je oveľa praktickejšie aj pre organizátorov pochodu, veď nemusia z roka na rok vybavovať osobitné povolenia.

Menšie skupinky účastníkov prišli aj z Budapešti a zo Slovenska, ale, samozrejme, najpočetnejšie kolektívy sa sem vybrali z pilišských Slováckmi obývaných lokalít (Čív, Huť, Kestúc, Moďoróš, Orosľan, Pomáz, Mlynky, Šárišáp, Santov, Senváclav). Najmä starším boli na pomoc aj mikrobuses, zapožičané vďaka finančnej podpore Celoštátnej slovenskej samosprávy. Význam túry vo svojich krátkych príhovoroch po spoločnom zaspievaní Pilišskej hymny pred piknikom na vrchole Piliša vyzdvihli a ocenili mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec SR v Maďarsku Peter Weiss (ktorý absolvoval výstup spolu so svojou dcérou) a predseda ZRKSPS Jozef

Havelka. Medzi minuloročným a tohoročným dejiskom „vrcholného“ stretnutia Pilišanov, k prvému symbolickému stromu, zasadenému vlni predchádzajúcim slovenským veľvyslancom Jurajom Migašom, pribudnú ďalšie. Starostovia Kestúca a Šárišápu Lajos Gaál a Karol Kollár prisľúbili, že sa postarajú o to, aby tu vzniklo dôstojné stromoradie.

*Text a foto:
Imrich Fuhl*

Gregor Papuček

Chvála Piliša

Pilišske divoké hory,
mohutná záplava krás,
jak voda hĺbinu v mori
zapĺňa priestory v nás.

V húšťave stáročných stromov
pokúša tajomný vzruch.
Je to náš čarovný domov,
dýcha v ňom slovenský duch.

Kostelec, Mlynky aj Santov,
Čobanka, Senváclav, Huť...
To všetko zdanlivou kanvou
napĺňa hrdosťou hrud'.

Nech sála Piliša chvála
v širokú, priestrannú diaľ...
Pilišan, svojich hôr kráľa
zo srdca, úprimne chváľ!

Na vrchole Piliša 8. mája 2010

Andrej Sitniansky

Piliš

Vrásky skál rozorvaných víchrami
pripomínajú ľudskú tvár
trhliny v pokožke od očí
vyleptané slzami sa tvária ako skala
profil vytesaný do bielej kože
vystupujúce líčne kosti brál
strhnuté tkanivo koreňov a hliny
stojím na tvojej na kosť obnaženej rane
drahý cudzinec vo vlastnej zemi
tvoje slzy mi stekajú pod nohami
inak si nemý.

Navždy nás opustili

Rozália Glücková-Pintérová

Koncom februára nás vo veku 63 rokov navždy opustila bývalá slovenská učiteľka Materskej školy v Mlynkoch ROZÁLIA GLÜCKOVÁ, rodená PINTÉROVÁ. Rodáčka našej podpilišskej obce získala diplom na Vyskej škole pedagogickej v Sarvaši. V škôlke vo svojich rodných Mlynkoch svedomite, horlivo, s plným nasadením vyučovala - vychovávala deti od roku 1965 až do roku 2004, keď odišla do dôchodku. Pani učiteľka vyžarovala lásku a pozitívny prístup k životu, čo sa snažila odovzdávať deťom aj dospelým, vždy bola ochotná pomôcť iným pri prekonávaní ťažkostí. Skromná mlynská učiteľka bola od začiatkov aktívnou členkou kolektívu miestnych ľudových spevákov - Slovenského pávieho krúžku. Tí, ktorí ju mali šťastie poznať, sa s ňou rozlúčili s ťažkým srdcom, ale s úprimnou úctou a vďakou. Česť jej pamiatke!

Jozef Szivek

18. marca nás navždy opustil bývalý učiteľ slovenčiny v Mlynkoch JOZEF SZIVEK. Narodil sa 21. apríla 1943 v podpilišskej obci Santov. Diplom učiteľa slovenčiny, dejepisu a ruštiny získal v roku 1965 na Vyskej škole pedagogickej Gyulu Juhásza v Segedíne. Svoju pedagogickú dráhu začal v Kisszállási a istý čas pôsobil v obci Perbál a v Základnej škole, gymnáziu a žiackom domove s vyučovacím jazykom slovenským v Budapešti. V rokoch 1974-1976 pracoval v santovskej základnej škole, kde bol i zástupcom riaditeľa. Roku 1976 v Mlynkoch ako riaditeľ miestnej knižnice v spolupráci s choreografom Ladislavom Urbaničom zorganizoval Tanečný súbor Piliš. O dva roky sa stal vedúcim široko-ďaleko známeho mlynskeho pávieho krúžku, ktorý sa stal jedným z najlepších slovenských ľudových speváckych zborov v Maďarsku.

Jozef Szivek dosiahol nemalé úspechy aj ako učiteľ mlynskej základnej školy, v ktorej pôsobil viac ako dvadsať rokov. Svoju prácu vykonával na vysokej úrovni, svedomite a príkladne. Ako v škole, tak aj mimo nej sa zanielene venoval systematickému zachovávaní, zbieraniu, pestovaniu a rozvíjaniu miestnych slovenských tradícií. Dlhé roky sa aktívne zapájal i do organizovania čitateľských, resp. jazykovo-vzdelávacích táborov. Spolu so svojou manželkou Katarínou Szivekovou zostavil tri slovenské čítanky pre žiakov vyšších ročníkov základných škôl. V rokoch 1994-2002 bol aktívnym poslancom obecnej a miestnej slovenskej samosprávy, pričom v rokoch 1994-1998 pracoval aj ako člen Valného zhromaždenia a Školského výboru Celoštátnej slovenskej samosprávy (CSS). Roku 2003 ocenilo VZ CSS jeho činnosť udelením najvyššieho vyznamenania našej Slovače Za našu národnosť. Posledná

rozlúčka so zosnulým bola v mlynskom cintoríne 20. marca. Česť jeho pamiatke!

Michal Szabó

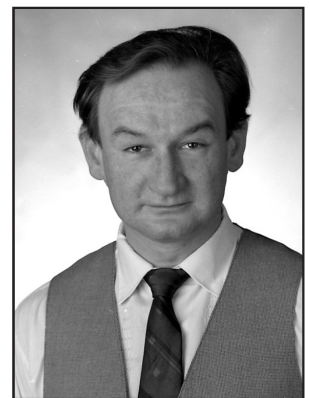
Typický Mlynčan, slovenský spevák a družba

Pilišania s hlbokým zármutkom vzali na vedomie správu o tom, že 26. apríla vo veku nedožitých 68 rokov ich rady náhle navždy opustil jeden z najobľúbenejších Mlynčanov, spoľahlivý a húževnatý člen nášho slovenského speváckeho zboru Michal Szabó. Jeho smrť pre 45-ročný mlynský pávi krúžok, ktorý v krátkom čase stratil už tretieho svojho člena, znamená popri veľkom žiali nenahraditeľnú stratu. Michal Szabó bol nielen vynikajúcim slovenským ľudovým spevákom, ale vo veľkej miere sa zaslúžil aj o zachovanie slovenských svadobných zvykov pod Pilišom. V Mlynkoch snáď ani nie je rodina, ktorá by s ním ako s najznámejším družbom v celom okolí nezažila radostné chvíle, veď v uplynulých desaťročiach sa tu sotva konali svadby bez veselého sprievodného slova nášho „vinšára“. Obľúbený spevák a družba, ktorého mal každý rád, pre Pilišanov predstavoval typického mlynskeho Slováka, vyžarovala z neho radosť zo života, s každým sa veľmi rád porozprával, poradil, pomohol... Pod Pilišom budú našho dlho s vďačnosťou a úctou spomínať. Posledná rozlúčka so zosnulým bola v mlynskom cintoríne 29. apríla. Česť jeho pamiatke!

János Kelemen

Dňa 28. mája v 47. roku života zomrel kantor našej obce János Kelemen. Rodák z mesta Szombathely po obsadení postu kantora v našej pilišskej slovenskej dedine si založil rodinu, začal vyučovať spev a hudbu v miestnej základnej škole, viedol detský spevokl a založil cirkevný miešaný spevácky zbor. Pritom od prvej chvíle sa snažil zblížiť sa s Pilišanmi, čo sa mu podarilo aj vďaka tomu, že sa kvôli nim naučil po slovensky. Nečudo, že sa veľmi rýchlo stal obľúbenou, všeobecne uznávanou osobnosťou, nielen akýmsi čestným, ale ozajstným Mlynčanom. Umelecký vedúci Cirkevného miešaného speváckeho zboru v Mlynkoch doslova žil hudbou, a to nielen vážnou, ale aj zábavnou. Profesionálny skvelý hudobník popri spracúvaní, adaptovaní zborových skladieb pre potreby svojich zverencov a členov cirkevného zboru rád vyhrával aj na rôznych zábavách. Posledná rozlúčka s Jánosom Kelemenom bola 1. júna v mlynskom cintoríne. Česť jeho pamiatke!

Povodne aj v Pilíši - Zákaz vychádzok do lesa

V strednej a juhovýchodnej Európe naďalej spôsobili v uplynulých týždňoch dažde krízovú situáciu. V Poľsku, Českej republike, na Slovensku a v Maďarsku boli na mnohých miestach povodne. Vytrvalé dažde, búrky a víchrice spôsobili obrovské škody na majetku, ale vyžiadali si aj ľudské obete.

Na Slovensku bola najväznejšia situácia pri meste Trebišov, kde voda z rieky Ondava po roztrhnutí hrádze ohrozovala mesto a niektoré ďalšie obce. V súčasnosti sa situácia začína normalizovať. V postihnutých regiónoch začínajú s odstraňovaním škôd. Do domov sa vracajú evakuované rodiny, samosprávy a obyvatelia začínajú odhadovať škody. Výdatnosť dažďov by mala podľa meteorológov v najbližších dňoch ďalej klesať.

Silné dažde a búrky napáchali rozsiahle škody aj v Maďarsku. Na celom území krajiny museli doteraz v 518 osadách evakuovať okolo 3000 ľudí, ochrana proti povodňam doposiaľ stála 2,6 miliardy forintov. Obrovské škody sú aj v sektore poľnohospodárstva, turizmu a stavebníctva. Momentálne je 150 tisíc hektárov ornej pôdy pod vodou. Festivaly, ktoré sa mali uskutočniť v prírodných amfiteátroch, sa nekonajú, turizmus pri Balatone sa kvôli studenej vode ešte nerozbehol. Poistovne odhadujú škody na osem miliárd forintov.

Škody na cestách dosiahnu približne dve miliardy forintov - informovala spoločnosť Maďarské verejné komunikácie. Silné dažde spôsobili najväčšie problémy na severe krajiny a v južnom Zadunajsku. Najviac postihnuté sú obce v Boršodsko-Abovsko-Zemplínskej, Baraňanskej, Šomoďskej, Győrsko-Mošonsko-Šopronskej, Veszprémskej, Fejérskej, Komárňansko-Ostrihomskej a Peštianskej župe.

V Pilíšskych vrchoch a v okolí Vyšehrada je zákaz vychádzok do lesa. Turistické chodníky sú podmyté vodou, všade je veľa vyvrátených stromov a rozvodnených potokov. V Mlynkoch, Čobánke a Pomázi potok Dera sa na viacerých miestach vylial z koryta. Nejazdne sú horské asfaltové cesty, na mnohých je hrubá vrstva nánosov. V Čive prudký lejak strhol z hôr nánosy, ktoré upchali priekopy. Povrchová voda sa rozliala po cestách a ohrozovala domy a hospodárske budovy. Dobrovoľníci sa snažili zastaviť vodu budovaním hrádzi z

vriec s pieskom a dva bagre pribežne čistili priekopy, aby uvoľnili odtok vody. Na Kossuthovej ulici sa dva metre do hĺbky prepadol betónový elektrický stĺp. Voda podmyla cestu, kde vznikla jama o priemere dva metre.

(LUNO), foto: I. Fuhl

Olvasóink írták

Felhívás!

Tisztelt Pilisszentkereszti lakosok, megismerve országunk árvíz sújtotta területein élő társaink szomorúságos helyzetét úgy gondoltam, hogy felhívás keretén belül fordulok a Falunk lakószaihoz hogy indítsunk el egy gyűjtést, mely első sorban száraz, tartós élelmiszerekre vonatkozna. Várom a velem együtt érző lakótársaim visszajelzését, aki úgy gondolja hogy velem együtt részt tudna vállalni ebbe a munkába kérem hogy keressen meg lakásomon a Szabadság utca 32. vagy hívjanak az alábbi telefon számon:

mobil: +36-30-277-79-82

Bízva falunk lakóinak szolidaritásában és önzetlen támoga-tásában.

Mátyásné Heinrich Katalin

Mlynčan Ľudovít Papuček vyučuje v santovskej škole

Chceme a máme čo dať deťom

Ľudovít Papuček neprestane byť učiteľom ani Slovákom, keď vykročí z budovy santovskej školy. Je členom Folklórnej skupiny Studienka a podpredsedom Slovenskej samosprávy v Santove. Slovenský jazyk vyučujú v Santove dvaja: riaditeľka Katarína Kormošová a on. Pod ochrannými krídlami pána učiteľa vyrástlo za posledných 27 rokov niekoľko generácií Santovčanov. Má dve dcéry a syna. Staršia dcéra Noémi (19) bola stálou účastníčkou recitačných súťaží, ktoré neraz vyhrala, Nora (16) sa tiež úspešne prezentovala na rôznych súťažiach a Matúš je druhákom. „Ja pokojne zaspávam aj pri pomyslení, že sa mi dobre podarili hodiny. Možno, že máme každodenné finančné ťažkosti, ako všetci pedagógovia v Maďarsku, ale táto dráha nie je o peniazoch. Táto dráha je o duši, o tom, že chceme a máme čo darovať deťom,“ hovorí Ľ. Papuček. Najväčšiu radosť má z toho, keď ho zastavia bývalí žiaci niekoľko rokov po absolvovaní základnej školy, že by chceli zložiť štátnu skúšku zo slovenčiny a potrebujú k tomu jeho pomoc. Každý rok ho dvaja-traja vyhľadajú s takouto prosbou.

„Na strednej škole som mal veľmi dobrého maďarčinára, ktorý dokázal odhadnúť človeka na prvý pohľad. Do strednej školy som chodil do Ceglédu, chcel som sa stať asistentom zverolekára. Museli sme vedieť všetko, čo robí zverolekár v praxi, len sme nemohli určovať diagnózu, ani predpisovať lieky. Začiatkom osemdesiatych rokov však už bolo zrejme, že táto profesia nebude mať perspektívu. Čoraz viac zverolekárov si zriaďovalo súkromnú prax, kde nepotrebovali asistentov, všetko si robili sami. Asistentov mali iba zverolekári v družstvách. Vtedy som si uvedomil, že by bolo lepšie byť učiteľom. Prihlásil som sa teda na ostrihomskú vysokú školu, o ktorú v tom čase prejavil záujem dvojnásobný počet uchádzačov. Bol som medzi prvými siedmimi, ktorých prijali v tom roku na slovenčinu. Mojou prednosťou bolo, že som používal a dodnes používam slovenčinu denno-denne. Vyrástol som v Mlynkoch a so svojimi rodičmi som hovoril po slovensky. Po maďarsky som sa naučil v škôlke, dovtedy som nevedel ani slovo,“ hovorí.

Vysokú školu pedagogickú v Ostrihome skončil roku 1985, ale prax má už od roku 1983. Počas štúdií si totiž privyrábala vyučováním slovenčiny v mlynskej základnej škole. Patril k prvému ročníku poslucháčov, ktorí sa dostali na semestrálnu študijnú stáž na pedagogickú fakultu nitrianskej univerzity. Ako hovorí, od nich záležalo, ako bude pokračovať táto spolupráca. Vzhľadom na to, že existuje dodnes, asi dobre využili ponúknutú možnosť. Medzičasom ukončil aj ročné štúdium informatiky, pár rokov ju vyučoval, ale nadnes má dosť hodín aj zo slovenčiny.

Po skončení štúdií sa rozhodol ostať dva roky v rodných Mlynkoch, ale srdce ho ťahalo na Santov, kde sa roku 1985 oženil. S manželkou Katkou tam dostali služobný byt, čo im značne pomohlo pri rozbiehaní spoločného života. Jeho manželka je učiteľkou materskej školy a vlani získala vysokoškolský diplom.

„Slovenčinu vyučovať je čoraz ťažšie, lebo po slovensky vedieť už iba starí rodičia detí. Keď ideme na zájazd a sadneme si do autobusu, iba najstarší hovoria plynule po slovensky,“ sťažuje sa pán učiteľ. Napriek tomu slovenčina sa zo Santova

nevytráca: v autobuse ňou hovoria aj absolventi základnej školy, keď chcú niečo zatajiť pred svojimi spolucestujúcimi či spolužiakmi zo susedného Verešváru. Hoci ich slovenčina nie je najčistejšia a nehovoria gramaticky správne, predsa ju používajú. Na veľkú radosť pre učiteľa, ktorý ich vyučoval šesť rokov. Podobnú pýchu zažil začiatkom školského roka počas týždňového pobytu v Škole v prírode, ktorá bola podľa Ľ. Papučka veľmi osozná pre santovské deti. Napriek tomu, že celý deň museli komunikovať po slovensky a mali prísny denný režim, na konci pobytu sa vypytovali, kedy môžu prísť nabudúce. Týždeň v Hronci priniesol však pre santovské deti aj iné prekvapenie: doteraz panovala medzi nimi povera, že deti z Mlynkov vedia lepšie po slovensky. V Hronci sa mohli presvedčiť, že nie sú na tom natoľko zle ani ony. „Roky im hovorím, že znalosť slovenčiny nezáleží od toho, kto koľko vie, ale aj od toho, kto je aký smelý ozvať sa,“ tvrdí pán učiteľ.

Spievať začal už ako začínajúci učiteľ v Pávom krúžku v Mlynkoch. Keď sa presťahoval do Santova, niekoľko rokov nespieval a chýbalo mu to, preto vstúpil do folklórnej skupiny Studienka, ktorej členkou bola aj jeho manželka. Postupne sa stali členmi Studienky aj dievčatá a nedávno - na znovuo tvorení santovského kultúrneho domu - aj najmladší Matúš. Noémi má aj vlastný kroj, ktorý si rada oblieka na vystúpenia. Napriek tomu sa ešte nestalo, že by boli všetci piati naraz na javisku. Stredná dcéra je totiž hanblivá a už nie je členkou skupiny.

Minulý rok sme mali možnosť navštíviť hodinu slovenčiny v prvej triede, ktorú viedol pán Papuček. Prekvapila nás mimoriadne bohatá slovná zásoba žiakov a ich aktivnosť na hodine, na ktorej sa zaoberali časťami ľudského tela, zariadením domu, farbami a číslami. Vnímavosť a aktivnosť žiakov je naozaj potešujúca a ako nám povedal pán učiteľ, deti sa s radosťou púšťajú do osvojovania si nových vedomostí. Zrejme im je najlepším príkladom sám pán učiteľ, ktorý ovláda minimálne 30 vyčítaniek, pomocou ktorých vyvoláva žiakov, ale aj množstvo ľudových a detských piesní, ktoré si hocikedy s nimi rád zaspieva.

Ako sa žije Mlynčanovi v Santove? Je všeobecne známe, že medzi obyvateľmi týchto dvoch obcí vládne akési súperenie. „To je omyl. Vie o mne každý, odkiaľ som, aj ma nazývajú Papučárom, Mlynčanom, ale myslím si, že ma majú radi, prijímajú ma ako svojho,“ hovorí a dodá, že jeho prezývka figuruje aj v jeho e-mailovej adrese. „Keď som mal otca aj mater Slovákov, tak aj ja musím byť Slovákom. Nesmie to závisieť od toho, či z toho vyžijeme alebo nie. Pred trinástimi rokmi sme pochovali otca. Môj otec sa volal Papuček a aj ja som „Papučár“. Veľmi by som sa hanbil, keby som musel povedať, že nie som Slovákom. Môj otec nespieval v pávom krúžku, ani v žiadnom zbore. On spieval v šenku (v krčme), ale veľmi rád. Niekedy, keď sa stretnem s Mlynčanmi, napríklad na plese pilíšskych Slovákov, mi povedia, že tú-ktorú pieseň ešte spievali s mojím otcom. Ešte sa pamätám na jeho obľúbené piesne. Keď prídem k jeho hrobu, aj mu poviem, že sa za mňa nemusí hanbiť. Ba jeden Papučár zostane aj po mne: z našej rodiny každý mal len dcéry, náš Matúš je jediný chlapec,“ dodá hrdo.